

Konjunkturbarometer Q2 2024

Dämpad tillväxt i Q2

Årets andra kvartal blev ytterligare något av ett mellankvartal. Försäljningsvolymerna försvarades, men inte mycket mer. Den halvljumma utvecklingen var väntad, de flesta företag levererade i enlighet med sina prognoser. Enligt företagets prognos förväntas inte stämningläget ändras markant i år – en tydligare uppåttrekyl ligger längre fram.

Årets andra kvartal blev ytterligare något av ett mellankvartal för svensk kemi-, plast-, gummi-, läkemedelsindustri och raffinaderi, drygt 20 procent av svensk industriproduktion.

Försäljningsvolymerna för IKEM:s medlemmar försvarades under kvartalet, men inte mycket mer. Men kvartalets halvljumma utveckling var inte oväntad, för den absoluta majoriteten av företag

levererade kvartalet i enlighet med prognos. Tiden för en tydligare uppåttrekyl ligger längre fram.

Enligt företagets prognos för Q3 förväntas inte stämningläget ändras nämnvärt, inte heller i prognosen för Q4 spås någon tydlig dramatik. Fjolårets volymer försvaras eller växer svagt enligt prognoserna.

Branschuppdelningen visar dock att kemi-, plast- och gummiin-

dustrin fick viss styrfart i försäljningen under Q2 på den avgörande internationella marknaden. Index-talet på 112 ligger med marginal från stagnationsnivån 100.

Tysk förkylning – svensk huvudvärk

En huvudvärk för Sverige och hela Europa är den stapplande tyska ekonomin, stukad bland annat av den tyska industrins tapp i inter-

Bild 1. Ikem-index för perioden Q3 2016–Q1 2024 över inhemsk försäljning samt export.

Volym i årstakt. Indexvärden under 100 markerar avmattning (kontraktion). Källa: IKEM

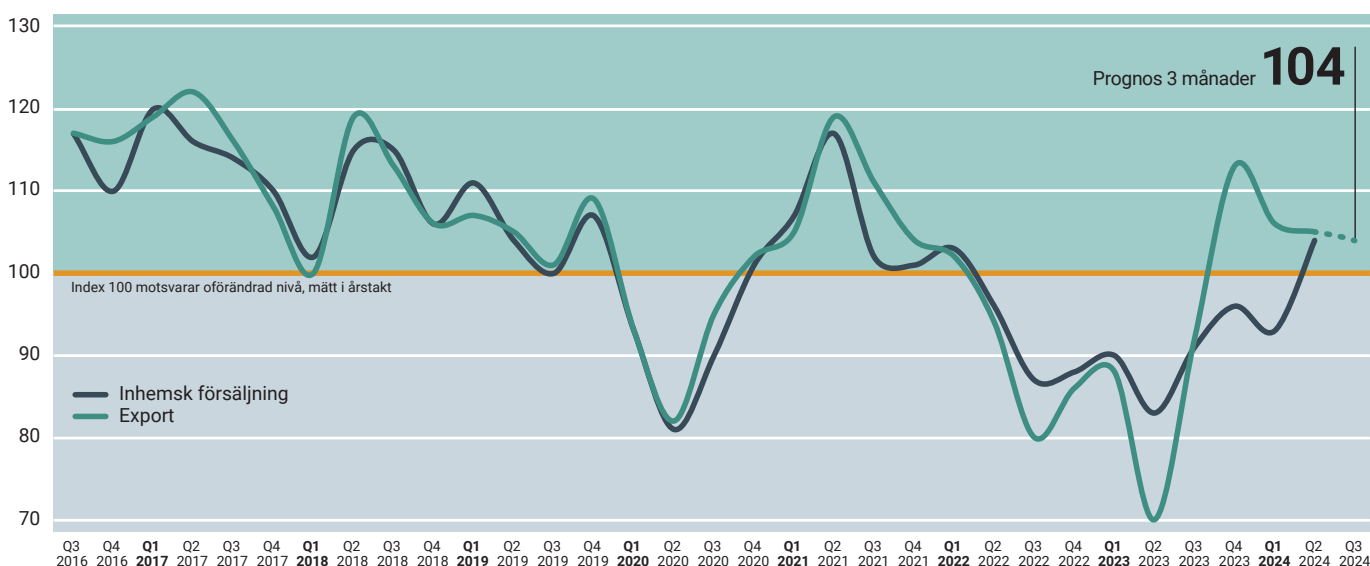

Bild 2. IKEM-index uppbruten på delbransch.

Q2 2024. Index 100 motsvarar neutral utveckling, årstakt. Värden under 100 representerar en minskning. Maxvärde 150, minvärde 50. Källa: IKEM

	Inhemskt leveranser, volym	Leveranser till exportmarknaden, volym	Antal anställda	Investeringar	Kostnaden för rå/insatsvara	Kostnad för energiförbrukning (el/gas)	Kostnad för transporter	Företagets lönsamhet (EBIT-marginal)
Plast/gummi	98	112	100	109	97	94	104	113
Kemi/raff	111	112	100	103	96	92	113	110
Läkemedel	100	98	98	119	101	97	101	100
IKEM totalt	104	105	99	111	99	95	106	106

nationell konkurrenskraft. Detta är bland annat en följd av höga energipriser.

Den tyska exporten har gått ned med 5 procent hittills i år, mätt i årstakt, och arbetslösheten i landet har ökat från 4 procent till 5 procent under det senaste 1,5-året.

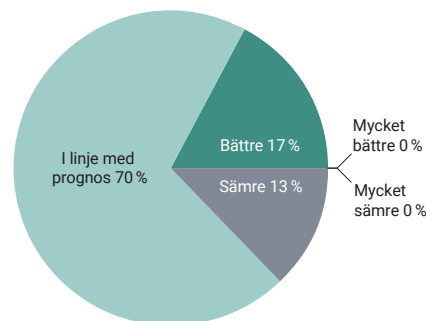
Förtroendet bland landets företag är till övervägande andel pessimistiskt. Därutöver har löneavtalen inom den tyska industrin resulterat i snabbt stigande löner vilket tillför ytterligare utmaningar för landets konkurrenskraft.

Men är inte den tyska industrins problem något som de svenska kemi-, plast- och gummiproducenterna kan dra nytta av? Kan IKEM:s medlemmar flytta fram sina egna positioner på den internationella marknaden?

Det är självfallet något av ett förhastat felslut att tro att den tyska industrins problem är den svenska industrins möjligheter. Detta gäller på både lång och kort sikt, åtminstone är det vad IKEM:s medlemmar rapporterar i enkäten.

De kortsiktiga effekterna av en haltande tysk industri, med fordons- och kemiindustrin i spetsen, är svåra att ringa in för medlemsföretagen. På lång sikt är det en klar majoritet, 7 av 10 medlemsföretag, som ser förlorade möjligheter i

Bild 3. I förhållande till företagets produktionsprognoser från första kvartalet, hur slutade årets andra kvartal? Källa: IKEM

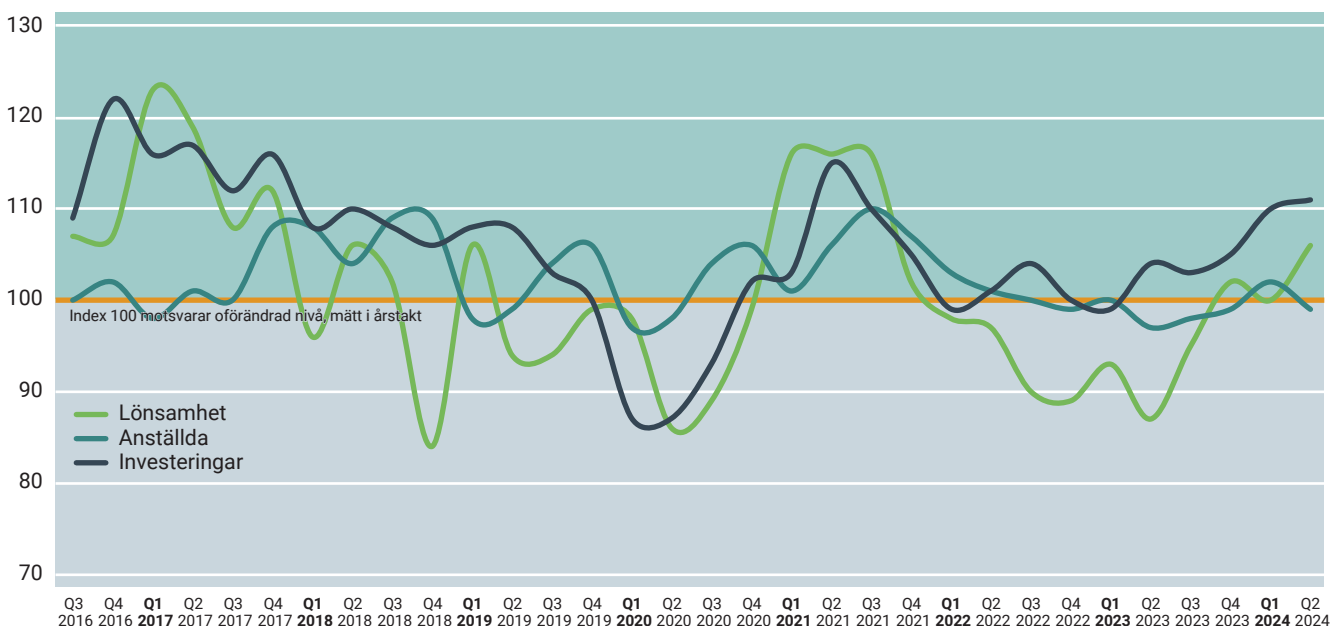
spåren av de tyska industriutmaningarna. Det ömsesidiga beroendet inom den nordeuropeiska industrin är något som kanske inte är tydlig för utomstående men som är desto tydligare för de industriella aktörer som sedan decennier ser hela Europa och världen som sin marknad. Tyskland intar där, såsom visats i föregående konjunkturbarometrar, en särposition ur ett svenskt IKEM-perspektiv.

Europeisk fordonsindustri stor kund

Företagen inom framför allt kemi-, plast- och gummiproduktion är som regel underleverantörer av

Bild 4. IKEM-index över lönsamhet, anställda och investeringar.

Förändringar i årstakt. Index 100 motsvarar oförändrad nivå/utveckling. Källa: IKEM

insatsvaror till företag inom all annan tillverkningsindustri. Utan ”IKEM-komponenter” som plast- och kemirelaterade insatsvaror stannar i princip all annan industriproduktion av.

Men det motsatta förhållandet gäller också; om andra industrigrenar i Sverige och Europa börjar hacka så är risken överhängande att det också spiller över i minskade orderläggningar till underleverantörer under IKEM-paraplyet.

Som exempel kan nämnas att IKEM:s medlemmar inom svensk plast- och gummiproduktion levererar cirka 20 procent (23 procent som ovägt genomsnitt) av sin produktion till fordonsindustrin, i huvudsak svensk och europeisk. Ett stort antal företag levererar långt över halva sin produktion till fordonsindustrin och ett mindre antal ligger på närmare 100 procent.

Fordonsindustrins betydelse för den rena kemiproduktionen uppgår till cirka 12 procent (15 procent som ovägt genomsnitt). På samma sätt som inom plast- och gummiproduktionen har enstaka kemiföretag ett helt avgörande beroende av fordonsindustrin.

Bild 5. Utifrån ert företags svenska produktion, hur ser ni på problemen med de ökade energipriserna och den bristfälliga elförsörjningen som drabbat den tyska industrin? För vårt företag innebär det... Källa: IKEM

	Kort sikt	Lång sikt
Nya möjligheter	5 %	8 %
Varken nya eller förlorade möjligheter	35 %	12 %
Förlorade möjligheter	13 %	72 %
Vet ej	48 %	8 %

Det finns en stor oro kring europeisk fordonsindustri, där de tyska spelarna väger tungt.

Mer att förlora än att vinna på en svag krona

Under det senaste decenniet har den svenska kronan i princip bara följt en väg, deprecieringsvägen.

Hela det svenska ekonomkollektivet har under samma tid kämpat för att hitta trovärdiga förklaringar till kronrasen. I korthet går det nog att säga att ingen egentligen vet vad som motiverat ett kronras på cirka 50 procent de senaste 10 åren mot USD och cirka 25 procent mot EUR.

Det är ju inte heller några tillfälli-

ga nycker, utan ett permanent mistroende mot den svenska kronan på den internationella finans- och penningmarknaden. Det återstår att se om den senaste månadens kronförstärkning, också mitt under några skakiga dagar på finansmarknaden i början av augusti månad, kan försvaras under hösten.

När kronan tappar i styrka hörs som vanligt allmänna påståenden från olika håll om att det gynnar den svenska industrin med en försvagad krona. Nu senast i somras publicerade Business Sweden en rapport där inte minst svensk kemiindustri pekades ut som en vinnare på en svag krona, en slutsats som

Bild 6. Svenska kronans värdeutveckling mot USD och EUR sedan januari 2014. Källa: Macrobond

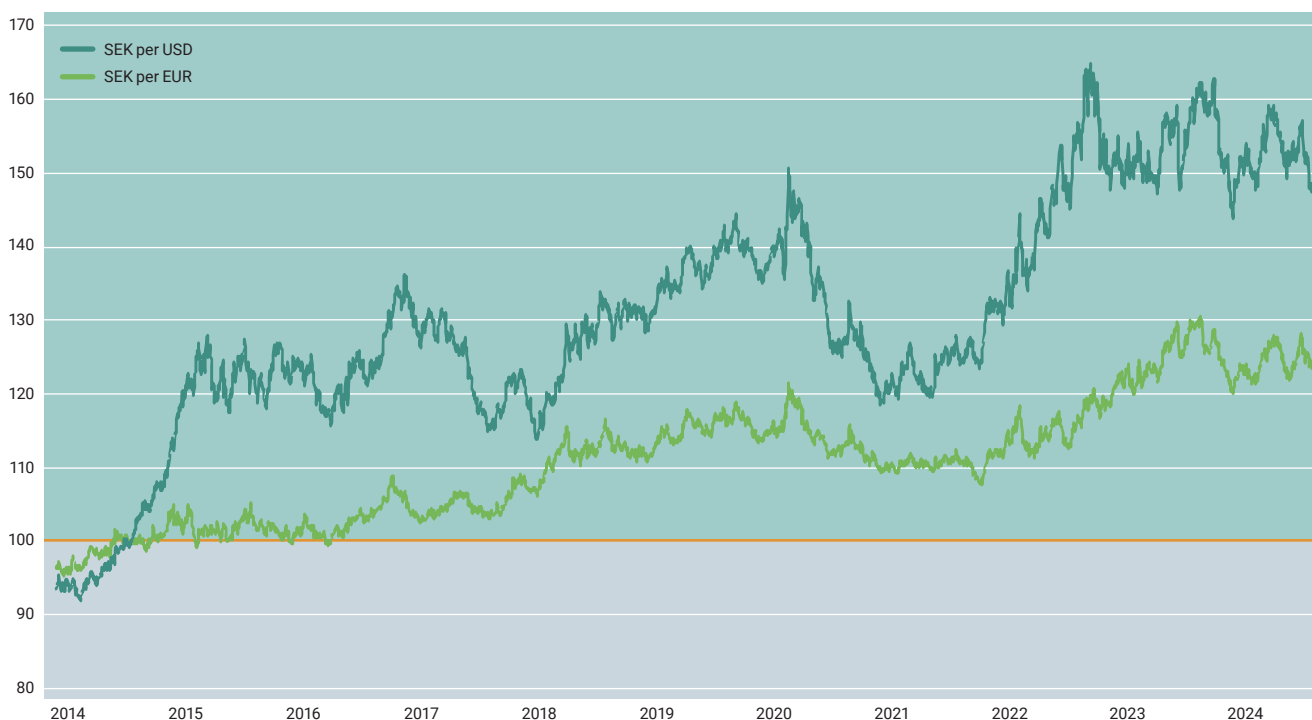

Bild 7. Hur förhåller sig ert företag till en svag SEK (netto, där fördelar minskats med nackdelar). För vårt företag är en svag SEK... Källa: IKEM

	Plast/gummi	Läkemedel	Kemi/raff	Totalt
Mycket fördelaktigt	0 %	0 %	6 %	3 %
Fördelaktigt	37 %	3 %	28 %	17 %
Påverkar inte oss	42 %	1 %	35 %	19 %
Ofördelaktigt	15 %	86 %	27 %	54 %
Mycket ofördelaktigt	6 %	0 %	2 %	2 %
Vet ej	0 %	10 %	1 %	5 %

företagen inte känner igen sig i. IKEM har vid återkommande tillfällen de senaste nio åren ställt frågor till medlemsföretagen om just deras förhållande till en försvagad krona.

Svaren är stabila över tid och talar sitt tydliga språk: IKEM:s medlemmar är inga vinnare på en svag krona och en stor andel företag är neutrala till kronans rörelser. 56 procent av företagen svarar att en svag krona är ofördelaktigt, medan 19 procent svarar att en svag krona är fördelaktigt.

Nedbrutet på delbransch svarar 37 procent av plast- och gummiproducenterna att det är fördelaktigt och 21 procent svarar ofördelaktigt. Inom kemiindustrin är det i princip dött lopp mellan företagen som svarar att en svag krona är fördelaktigt respektive ofördelaktigt.

Att en svag krona inte entydigt är positivt för företagen är inte konstigt. Av företagens olika kostnadsposter är det i princip

bara personal- och lokalkostnader som inte påverkas negativt av en försvagad krona. Allt annat, som ju råkar vara upp till 80-90 procent av produktionskostnaderna, blir ju dyrare (direkt eller indirekt) i inköp för företagen när kronan tappar i värde.

Att de svenska arbetskraftskostnaderna, mätt i gemensam valuta, faller i jämförelse med andra industriländer i Europa är självfallet något som väger åt det positiva hållet för företagen (se bild 8). Men i andra vågskålen ligger ökade inköpskostnader, och exakt vilken vågskål som väger tyngst varierar mellan företag och branscher, som visats ovan.

Hur ser det då ut inom övrig industri? Är den vinnare på en svag krona?

De tydligaste vinnarna är delar av basindustrin som köper in och förädlar råvara från svenska skogar.

För den rena tillverknings-

industrin är det däremot inte lika uppenbara vinster att häva in på en svag krona eftersom en allt större andel av de insatsvaror som köps in i tillverkningen är importerade och prissatta i USD eller EUR.

Vidare, i spåren av svenska industrijättars globalisering, är det en allt högre andel produktion och försäljning som sker i andra länder, med betydligt mindre direkta valutafördelar som resultat.

Kopplat till kronan och det svenska industrierbudandet är det relevant att fråga sig om det är med hjälp av en svag krona industrin skall vinna framgångar, eller om det är med en kvalitet och innovationshöjd där priset för köparna är sekundärt?

Ett svenskt Euro-införande ekonomiskt gynnsamt

Oavsett hur det enskilda företaget förhåller sig till den svenska kronans värde uppstår höga kostnader för valutasäkring och andra transaktionskostnader på företagsnivå kopplat till kronrörelserna. Det är därför inte konstigt att en övervägande majoritet av företagen inom IKEM ser företagsekonomiska fördelar med en fullständig svensk Euro-anslutning.

Vare sig på total eller på delbranschnivå finns det i princip några företag som ser negativt på en övergång till Euro-valutan. Hela 80 procent av medlemsföretagen ser däremot att det skulle gynna verksamheten.

Bild 8. Med en svag utveckling för SEK de senaste åren har svenska arbetskraftskostnader tappat i placering jämfört med andra ledande industriländer inom EU. Är detta en märkbar konkurrensfördel för ert företag? Källa: IKEM

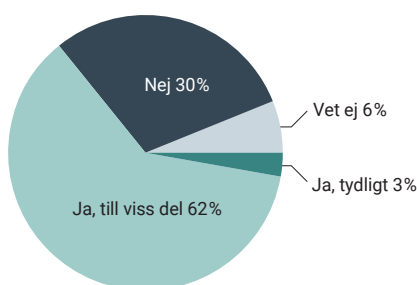

Bild 9. Vad gäller en eventuell svensk euro-anslutning, vad tror ni skulle vara bäst sett ur ert företags synvinkel? Jämfört med idag tror vi att en euro-anslutning skulle vara... Källa: IKEM

	Plast/gummi	Läkemedel	Kemi/raff	Totalt
Mycket gynnsam	1 %	0 %	1 %	0 %
Gynnsam	71 %	86 %	76 %	80 %
Varken gynnsam eller ogynnsam	25 %	3 %	11 %	9 %
Ogynnsam	2 %	0 %	2 %	1 %
Mycket ogynnsam	1 %	0 %	0 %	0 %
Vet ej	0 %	11 %	10 %	9 %

Det som krävs är ”endast” att Sverige fullgör sitt åtagande att införa Euro-valutan när samtliga konvergenskriterier är uppfyllda, något som i praktiken redan är gjort. I klartext har nämligen inte Sverige förhandlat sig till något undantag från ett införande av Euro-valutan. Det är det endast Danmark som gjort av samtliga EU:s 27 medlemmar.

Trots den svaga kronan rapporterade företagen om oförändrade eller minskade kostnader i Q2 för de viktigaste produktionskostnads-komponenterna; råvara, transport och energi. Det bekräftar bilden av att vi nu förhoppningsvis går in i en mer varaktig låginflationsmiljö.

Det var bland annat IKEM:s rap-

Bild 10. IKEM-index. Prognos över utvecklingen i Q3 2024.

Indexvärde 100 motsvarar oförändrad utveckling. Källa: IKEM

	Produktion (volym)	Antal anställda	Priser på energi (gas/el)	Priser på rå-/insatsvara
Plast/gummi	102	99	100	102
Kemi/raff	112	105	100	95
Läkemedel	97	98	100	100
Totalt	104	101	100	98

porter om kraftigt stigande kostnader som förbådade den svenska inflationsbrasan i konsumentledet.

Signalerna om att kostnaderna nu utvecklas försiktigt är därför en klart positiv indikation om vad som kan förväntas också bredare inom

svensk ekonomi, då IKEM:s medlemmar ligger tidigt i värdekedjan. Företagens prognos för Q3 gällande kostnadsutvecklingen på råvara och energi pekar i båda fallen mot en sidledes förflyttning, det vill säga oförändrade inköpskostnader. ■

IKEM:s konjunkturbarometer

IKEM:s medlemsföretag verkar inom det breda spannet av plast-, gummi-, kemi- och läkemedelsproduktion. Branschens totala förädlingsvärde uppgår till en femtedel av den totala industriproduktionen i Sverige. Exportvärdet var 475 miljarder kronor 2022. Samtliga redovisade svar, där annat ej anges, från konjunkturenkäten är omsättningsviktade med företagets omsättning. Konjunkturbarometern sammanställs av Carl Eckerdal, chefekonom och redovisas för varje kvartal.

Har du frågor om Konjunkturbarometern?

Kontakta gärna Carl Eckerdal, chefekonom på carl.eckerdal@ikem.se eller 070-497 11 98.

Prenumerera på Konjunkturbarometern

Prenumerera på Konjunkturbarometern på ikem.se/konjunkturbarometern eller skicka ett mejl till nyhetsbrev@ikem.se